

Nationell samverkansmodell för vandringutveckling

Redogör för omhändertagandet av Nationellt ramverk för vandringleder och beskriver rollfördelning, deltagande parter förhållande till varandra, organisation, arbetsätt och årsprocess.

Bakgrund

Extra medel för ökade insatser

I december 2015 beslutade regeringen om att avsätta extra medel till Visit Sweden för ökade insatser inom "Hållbar naturturism och ekoturism på landsbygden"

Ur Visit Sweden Förstudie naturturismprogrammet 2016

Attraktiva hållbara leder

"För att säkerställa tillgången till attraktiva och väl fungerande leder krävs ett tydligt lokalt eller regionalt huvudmannaskap från kommuner och/eller regioner tillsammans med nationella riktlinjer för kvalitetssäkring och förvaltning".

Ur nationell naturturismstrategi 2018

Projektstart

Projektstart nationellt ramverk för vandringsleder.

Projektet finansieras av Jordbruksverket och Tillväxtverket.

December 2019

2015

Hållbar turistdestination

Att utveckla en hållbar turistdestination berör många samhällssektorer och politikområden, på olika nivåer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Ur Tillväxtverkets projekt Hållbar Destinationsutveckling 2015

2016

2017

Samverka och utbyta erfarenheter

Naturvårdsverket tar ett samordningsansvar för låglandsleder i samband med redovisning av regeringsuppdraget Utveckling av friluftslivet – vandringsleder.

En av åtgärderna i redovisningen var att bilda nätverket för låglandsleder. Nätverket har exempelvis identifierat följande innehåll att samverka och utbyta erfarenheter kring: Verka för hållbara leder, kvalitetsstandard, finansiering, ekonomi.

Ur Naturvårdsverkets roll som samordnare för nätverket för låglandsleder

2018

Utveckling av ramverk

På mötet i Falun var en stor del av de aktörer som krävs för en bred samverkan samlade.

Det råder samsyn om påbörja ett arbete med att skapa ett "Nationellt Ramverk för vandringsleder"

Ur nationell träff med nätverket för låglandsleder Falun 2019

2019

Bakgrund

Investeringar i leder på landsbygden

Tillväxtverkets/Jordbruksverkets utlysning "investera i leder på landsbygden" pekar på de framtagna kriterierna i det nationella ramverket för vandringsleder

Höst 2021, höst 2023

Nationellt ramverk klart

Slutkonferens med presentation av det nationella ramverket. Kriterier med tillhörande verktygslåda.

www.ramverkvandring.se

Hösten 2022

Samverkansmodell

Nationell Samverkansmodell för vandringsutveckling presenteras

Oktober 2023

2021

2021

2022

2022

2023

2023

Presentation av kriterier

Kunskapskonferens. Presentation av fem områden av kvalitetskriterier i det nationella ramverket: Organisering. Fysisk led. Kommunikation. Upplevelse. Service.

Februari 2021

Organisering av arbetet med hållbara vandringsleder

Naturvårdsverket tar ett större samordningsansvar för låglandsleder inom ramen för redovisat regeringsuppdrag. Regeringen satsar 50 miljoner per år fram till 2027 på vandringsleder.

Naturvårdsverkets utlysningar "regional samordning/organisering vandringsleder" i enlighet med kriteriet organisering i det nationella ramverket för vandringsleder.

Vår och höst 2022, vår 2023

Nätverksträff

Nätverket för låglandsleder Trollhättan
Fokus på nationell och regional organisering.

Maj 2023

Syfte med arbetssättet:

Varför? För att uppnå en långsiktigt hållbar och kvalitetssäkrad ledinfrastruktur behöver vi tillsammans samordna och utveckla arbetet med vandringsleder – till gagn för såväl friluftsliv, hälsa och utveckling av attraktiva platser.

Syfte: Den nationella samverkansmodellen för vandringsutveckling ska ge förutsättningar för tillämpning, förvaltning och utveckling av Nationellt ramverk för vandringsleder på såväl lokal som regional och nationell nivå, genom representantskap i alla led.

Gemensam målbild

Organisering

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling är etablerad och fungerar.

Berörda parter tar ansvar för sina huvuduppgifter och samordningen dem emellan – både lokalt, regionalt och nationellt.

Långsiktiga effekter

En väl utvecklad nationell infrastruktur för vandringsleder.

Vandringsleder är en viktig del av attraktiva platser och förutsättningar för att leva, verka, bo och besöka.

Goda förutsättningar för ett hållbart friluftsliv nu och i framtiden.

Sverige är en av Europas mest ledande och hållbara vandringsdestinationer, med en ökad andel internationella gästanter i Sverige.

Varför behövs Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling?

Modellen beskriver hur vi ska arbeta tillsammans för att vår gemensamma målbild för Nationellt ramverk för vandringsleder ska uppnås. Modellen beskriver:

- Rollfördelningen avseende tillämpning, förvaltning och utveckling av Nationellt ramverk för vandringsleder.
- Hur samordning ska ske mellan parterna nationellt.
- Hur koppling till regional och lokal tillämpning genomförs utifrån ramverket.

Ramverket och Samverkansmodellen

KVALITETSKRITERIER

- Organisering
- Fysisk led
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällsekonomi
- Ledgradering

RAMVERK

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

KVALITETSKRITERIER

VERKTYGSLÅDA

RAMVERK

Nationell samverkansmodell för vandringsutveckling

Naturvårdsverket

Tillhandahåller ramverket på webben.
Sammanställande av samordningsgruppen.
Sammanställande av utvecklingsgruppen.
Arrangerar årligen Vandringsledsforum

Samordningsgruppen

För ramverkets förvaltning,
tillämpning och utveckling

Regionala nätverket för besöksnäring och turism

Driva frågan om system för urval av leder för marknadsföring av Sverige som vandringsdestination. Pådrivande av implementering av ramverket regionalt inom besöksnäringens utveckling.

Arbetsgrupper

Utvecklingsgruppen

Formaliserat nationellt nätverk avseende
ledutveckling bestående av regionala representanter
och andra nyckelaktörer.

Regional ledsamordning

Ledsamverkan – Ledansvariga – Ledförvaltare – Ledpartners

Implementering och tillämpning av Nationellt ramverk för
vandringsleder regionalt och lokalt i sina respektive områden samt
input för utveckling av ramverket

Organisation

Samman kallande

Naturvårdsverket

Samordningsgrupp

Naturvårdsverket (samman kallande)

RNBT + Ramverksprojektet (år 1)

Tillväxtverket

Representanter från utvecklingsgruppen (3 st.)

Finansiärer

Naturvårdsverket

Ramverksprojektet (via Jordbruksverket) (år 1)

Utvecklingsgruppen

Naturvårdsverket (samman kallande)

RNBT representant

Regionala representanter från organisationer som har ett samordningsansvar i större geografisk och/eller tematisk omfattning för vandringsleder (där staten inte är huvudman). Utsedd i regional organisering som samordnande part.

Representanter intresseorganisationer – viktiga parter med leduppdrag med direkt påverkan på och intresse av den gemensamma utvecklingen. Initialt STF, Pilgrim i Sverige.

Myndigheter med friluftsuppdrag och relaterade utvecklingsuppdrag engageras via: Myndighetsgrupp för friluftsliv, Myndighetsgrupp för besöksnäring, Smartare tillsammans, Dialoggruppen för allemansrätten.

Vid behov skapas **referensgrupp** med exempelvis relevanta finansiärer.

Arbetsgrupper

Deltagare från utvecklingsgruppen samt relevanta intresseorganisationer.

Arbetsgrupp år 1: stöd i organiseringsarbetet regionalt (implementering av ramverket)

Vandringsledsforum

Inspiration och erfarenhetsutbyte för hela vandringsleds-Sverige

Andra viktiga intressenter är exempelvis LRF, SKR, SRR, Cykelfrämjandet, Naturturismföretagarna, Länsstyrelserna, nationella myndigheter, Europeiska parter. Dessa aktörer involveras i det regionala och lokala arbetet enligt ramverket och/eller vid behov i arbetsgrupper nationellt.

Framgångsfaktorer

- Samverkansmodellen grundar sig i ett väl fungerande regionalt arbete enligt ramverket.
- Samordning regionalt och lokalt kopplar ihop de roller som beskrivs i ramverket (utifrån leden) med ett långsiktigt regionalt och nationellt arbete för att uppnå vår målbild inom vandringsutveckling.
- De regionala representanterna har arbetsformer och mandat för att samordna det regionala arbetet samt förmedla behov och stöd till arbetet med den nationella handlingsplanen och förankra det nationella arbetet regionalt.
- Tematiska representanter kompletterar med fokus på särskilda frågor och potential som är specifik för respektive tema.
- Tydlighet i gränssnittet mellan regionalt och tematiskt arbete krävs, genom dialog och samverkan.

Samverkansmodell – nationell samordning och organisering

Rollbeskrivning

Utvecklingsgruppen – rollbeskrivning

- Verka gemensamt för att implementera ramverket i sin helhet, skapa geografiskt och tematiskt gränsöverskridande utvecklingsarbete samt att skapa synergier mellan pågående insatser.
- Löpande identifiera behov och utvecklingsfrågor till en gemensam handlingsplan nationellt samt ingå i arbetet med att realisera handlingsplanen.
- Identifiera behov av verktyg, mallar och goda exempel från ”vandringsleds-Sverige” för att underlätta arbete/planering samt bidra aktivt med omvärldsbevakning.
- Förmedla information och kunskap från nationell nivå via regional nivå till kommuner och andra lokala aktörer och vice versa.

Samordningsgruppen – rollbeskrivning

- Planera och leda arbetet i utvecklingsgruppen, med Naturvårdsverket som sammankallande.
- Besluta om vilka frågor som drivs gemensamt i en årlig handlingsplan, samt skapa förutsättningar för dess realisering.
- Sammanställa och följa upp arbetet i den årliga handlingsplanen samt genomföra den med berörda aktörer.
- Tillsätta arbetsgrupper löpande vid behov för att samordna och driva implementerings-, förvaltnings- och utvecklingsfrågor, med utgångspunkt i de behov och ingångsvärden som utvecklingsgruppen identifierar.
- Leda framtida utveckling av ramverkets innehåll, som bygger på input från utvecklingsgruppen. Beslut om vidareutveckling tas i samordningsgruppen.
- Hålla verktyg och mallar i ramverket aktuella.
- Synkronisera och skapa synergier mellan RNBT, Naturvårdsverket, Tillväxtverket och Utvecklingsgruppen för vandringsutveckling utifrån respektive parts roll.

Arbetsgrupper – rollbeskrivning

- Arbeta med specifika uppdrag som är identifierade av utvecklingsgruppen och ingår i den gemensamma handlingsplanen som samordningsgruppen beslutat om.
- Arbetsgrupperna är tidsbegränsade och kan bemannas med externa aktörer baserat på kompetens.

Naturvårdsverket

Verkar för att förutsättningarna för friluftsliv bevaras och utvecklas.

Uppdrag ledutveckling:

- ...utveckla samordningen om vandringsleder i landet tillsammans med andra huvudmän.

Med utgångspunkt i nationellt ramverk för vandringleder omfattar uppdraget att:

- Axla samordningsansvaret.
- Tillhandahålla ramverket digitalt.
- Verka för implementering av ramverket.
- Sammankallande av samordningsgruppen samt leder och samordnar utvecklingsgruppen och vandringsledsforum.

Regionala nätverket för besöksnäring och turism

Samlande kraft för gemensamma sakfrågor inom besöksnäring och turism.

Uppdrag inom ledutveckling:

- Driva på implementering av ramverket som standard för kvalitetssäkrade leder avseende utveckling av attraktiva platser och vandringsdestinationer i respektive region.
- Ansvara för att driva frågan om utvecklingen av ramverket som bas/kvalitetsstandard för kommunikation av leder i kontexten "Sverige som vandringsdestination".
- Utser representant som deltar i samordningsgrupp tillsammans med Naturvårdsverket och en mindre grupp från utvecklingsgruppen samt vid behov i arbetsgrupper.

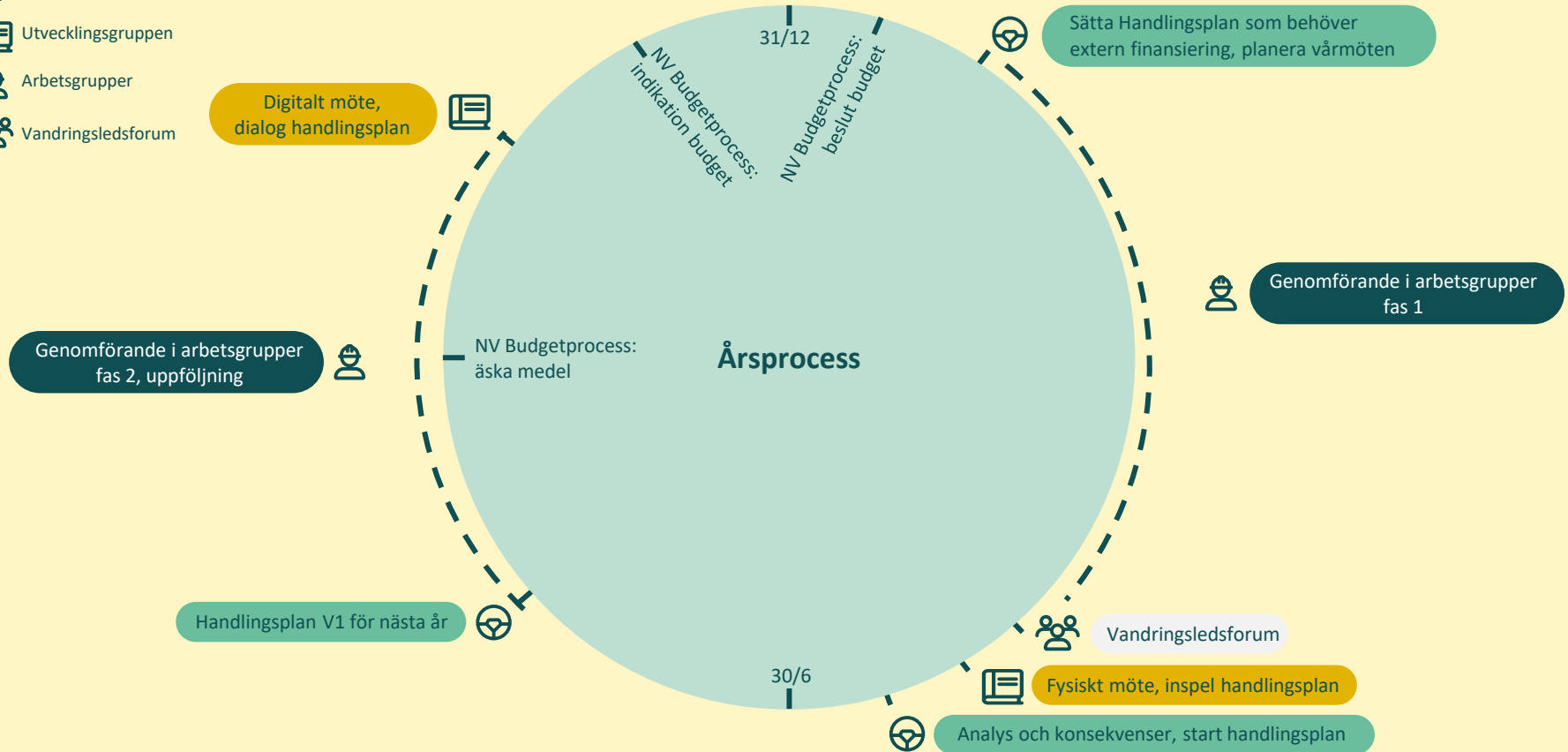

Samverkansmodell – nationell samordning och organisering

Arbetsformer

Årsprocess år 2 och framåt

- Samordningsgruppen
- Utvecklingsgruppen
- Arbetsgrupper
- Vandringsledsforum

Utvecklingsgruppen – arbetsformer

- Gruppen möts enligt beslutat årshjul, uppskattningsvis 2 ggr/år, samt vid behov.
- Arbetar med majoritet i beslutsfattande, där respektive region/part har en röst. Gruppen kan också välja att lägga fram flera olika alternativ till samordningsgruppen för beslut exempelvis i arbetet med handlingsplan.
- Gruppens deltagare kan ingå i arbetsgruppernas arbete, utifrån den årliga handlingsplanen.
- Utser representanter till samordningsgruppen. Representanter representerar utvecklingsgruppens samlade intressen i samordningsgruppen. Förslagsvis utses representanterna årsvis, och är tre personer.
- Naturvårdsverket sammankallar och leder gruppen med stöd av samordningsgruppen.
- En avsiktsförklaring från deltagande parter ligger till grund för arbetet.

Utvecklingsgruppen – förutsättningar för representation

- Arbetar aktivt i samverkan för att implementera Nationellt ramverk för vandringsleder på regional eller tematisk nivå.
- Har ett förankrat mandat och befogenheter att representera din region, ditt tema i utvecklingsgruppen.
- Förmedlar information och kunskap från nationell nivå via regional eller tematisk nivå till kommuner och andra lokala aktörer och vice versa.

Utvecklingsgruppen – vad innebär det att vara representant?

Som representant i utvecklingsgruppen förutsätts att du:

- Deltar i arbetet genom möten och arbetsgrupper enligt årshjul.
- Representerar din region/tema i det nationella arbetet med handlingsplan samt i förlängningen vidareutveckling av ramverket
- Samlar in behov, utvecklingsmöjligheter och goda exempel regionalt/tematiskt.
- Bidrar till att hålla verktyg och mallar ramverket aktuella.
- Deltar i arbetet att utse representanter till samordningsgruppen.
- Som utvald representant från utvecklingsgruppen delta i samordningsgruppens arbete (tre till fyra personer).

Samordningsgruppen – arbetsformer

- Naturvårdsverket sammankallar och leder gruppen.
- Representanter till gruppen utses från Naturvårdsverket, RNBT +(Ramverksprojektet år 1), Tillväxtverket och Utvecklingsgruppen.
- Samordningsgruppen möts enligt beslutad årsprocess minst 3 ggr/år (inför och efter Utvecklingsgruppens möten), samt vid behov för att fördjupa och följa upp arbetet i arbetsgrupperna.
- Gruppen har beslutsmandat och planeringsansvar gällande den årliga handlingsplanen, samt om eventuell vidareutveckling av ramverket med utgångspunkt i Utvecklingsgruppens ingångsvärden och förslag till beslut.
- Arbetsgrupper tillsätts av Samordningsgruppen efter att Utvecklingsgruppen identifierat behov och gett ingångsvärden kring potentiella arbetsgrupper.
- Samverkansavtal skrivs mellan de nationella parterna avseende arbetssätt, ambition och äganderätt och användning av exempelvis ramverksmaterialet.
- Gruppen arbetar med konsensus i beslutsfattande.

Arbetsgrupper – arbetsformer

- Arbetsgrupper arbetar med realisering av identifierade behov och utvecklingsfrågor i handlingsplanen
- Arbetsgruppen kan bestå av representanter ur Utvecklingsgruppen likväl som representanter med aktuell kompetens.
- Arbetsgrupperna tillsätts av Samordningsgruppen efter Utvecklingsgruppens ingångsvärden och möts vid behov.
- En person ur Utvecklingsgruppen eller Samordningsgruppen utses för att leda arbetet.
- Arbetet rapporteras löpande till Samordningsgruppen och utfall/resultat rapporteras till Utvecklingsgruppen för förankring och/fördjupning.

Fokus i arbetet år 1 (2024)

Målsättningar år 1

Skapa förutsättningar för att kunna arbeta enligt samverkansmodellen år 2:

- Konstituerad Utvecklingsgrupp och Samordningsgrupp enligt rollbeskrivningarna med regionalt representantskap och övriga identifierade parter
- Plan för möten och avstämningspunkter i årshjulet för samverkansmodellen år 2
- Identifierat innehåll för handlingsplan år 2 (del i höstmötet 10 oktober)
- Mätbara mål baserat på handlingsplanens innehåll

Arbetsgrupp:

- År 1 (2023-2024): Stöd till organisering regionalt. Tilläggprojektets representanter leder och driver arbetet.
- From år 2 identifieras behov och möjligheter i arbetet med handlingsplan enligt årshjulet.

År 1 2024

- Samordningsgruppen
- Utvecklingsgruppen
- Arbetsgrupper
- Låglandsledsforum

10/10 Beslutsmöte Nationell
samverkansmodell
Konstituerande möte

Konstituerande möte

Genomförande i projektets
arbetsgrupper fas 2, uppföljning
Fortsatt framtagande av
samverkansavtal och avsiktsförklaring

NV Budgetprocess:
äska medel

Årsprocess

2024 - 25 (start år 2)
Beslutsmöte/formalisering
Nationell samverkansmodell

31/12

NV Budgetprocess:
indikation budget

NV Budgetprocess:
beslut budget

Handlingsplan för arbetsgruppen –
regionalt stöd i organiseringsarbetet

NV beslut bidrag
NV avstämning
pilgrimsaktörer

Genomförande i projektets
arbetsgrupp
Framtagande av samverkansavtal
och avsiktsförklaring

Handlingsplan V1 för nästa år

30/6

Vandringsledsforum

Fysiskt möte, uppföljning regionalt arbete,
inspel fortsatt regionalt behov och stöd

Analys och konsekvenser, detaljerad plan
för fortsatt regionalt stöd i organisationen

Stöd i regional och tematisk samordning

- Förutsättningarna väldigt olika (ansvar, mandat, politisk vilja, geografi, hur länge man arbetat med frågorna).
- Kräver öppen dialog i varje region och tema samt att alla parter hittar sitt optimala bidrag för en fungerande regional samordning / organisering.
- Bidrag och fortsättningsprojektets stöd ger förutsättningar att komma en bit på vägen.
- Under 2024 har vi fokus på att stötta regioner och teman att komma vidare i sin samordning.

Ytterligare information om Ramverket och Samverkansmodellen

Välkommen till Nationellt ramverk för vandring

Ramverket riktar sig primärt till myndigheter, regioner, kommuner och andra ledansvariga som arbetar med vandringsleder som ligger utanför det statliga systemet runt om i hela landet.

Ramverket består av kvalitetskriterier och en tillhörande verktyglåda. Kriterierna beskriver vad som är viktigt för att åstadkomma en utveckling mot en hållbar, kvalitetssäkrad och attraktiv vandringsled. De ska läsas som en rekommendation som kan stödja och inspirera ett långsiktigt förbättringsarbete. I verktyglådan finns en samling goda exempel på avtalsmallar, stöddokument, manualer m.m. som har tagits fram eller samlats in från redan etablerade leder. Dessa kan användas som inspiration för dig som jobbar med vandringsleder och fungerar som vägledning för att realisera kvalitetskriterierna.